

У процесі аналізу діяльності центрів відповідальності обґрунтовуються напрями справедливого розподілу повноважень працівників, компенсаційної винагороди з метою налагодження внутрішнього клімату та досягнення найвищого рівня продуктивності трудових ресурсів. Аналіз передбачає перегляд посадових обов'язків, оцінювання суттєвих змін законодавства. Таким чином, аналіз центрів відповідальності стосується визначення залежності внутрішніх функціональних обов'язків відносно трансформаційних змін у податковому полі – зовнішніх чинників впливу на банківські установи. Аналіз стабільності правового поля може носити як порівняльний, так і прогнозований характер.

При здійсненні маркетингового аналізу вивчаються майбутні можливості розвитку банку з погляду інвестицій в оптимізацію оподаткування чи перерозподілу функціональних обов'язків. Інформація, отримана за результатами маркетингового аналізу банківських послуг на ринку України призначена для розширення напрямів діяльності й має враховувати доцільність введення обліку з боку внутрішнього фінансово-економічного аналізу.

За періодичністю проведення аналізу виділяється разовий та періодичний аналіз. Разовий аналіз проводиться епізодично, і зазвичай пов'язується з конкретними передумовами (у разі зміни керівництва, акціонерів, форс-мажорних обставин). Періодичний – аналіз, проводиться систематично через певний інтервал часу. Він буває щоденний, тижневий, місячний, річний.

У процесі аналізу важливо врахувати своєчасність отриманої інформації, її релевантність, доцільність. Сукупність цих критеріїв становить основу для ефективного прогнозування та контролю рівня витрат банку на ведення обліку податкових зобов'язань.

УДК 658

Я. М. Єрошенко, здобувач вищої освіти

Науковий керівник **Ю. М. Перетяцько**, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Ключові слова: класифікація, вартість підприємства, класифікаційні ознаки.

Інтеграційні економічні явища, які нині можна спостерігати у світі, наближають економіку України до міжнародних стандартів ведення бізнесу. Незважаючи на значний рівень корумпованості та недосконалість законодавства України, українські підприємства є інвестиційно-привабливі як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Першочерговим кроком, який передуює вкладенню коштів (інвестуванню) є визначення вартості підприємства, що наразі набуває особливої актуальності, оскільки неправильна оцінка вартості підприємства може зумовити понесення додаткових витрат чи навіть спричинити нераціональне вкладення коштів, тобто обраний об'єкт інвестування є нерентабельним.

Питання оцінки вартості підприємства досліджувалося в наукових працях значного кола як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких варто виділити: М. Чумаченко, Р. Каплан, І. Бланк, В. Панков, Ю. Брігхем, Д. Хан, О. Стоянова, Г. Філіна, О. Брезницька, А. Аканов, О. Хімюн, А. Ющенко, А. Турило, І. Левчак, Е. Хеферт, Дж. Мурін, К. Багацька, Л. Лейфер, Н. Абулаєв, М. Федотова, В. Кулик, Л. Малярець, О. Ридзевська, А. Шишкін, Н. Якупова, Н. Смирнова та ін.

Попри значний науковий доробок, не досягнуто консенсусу щодо найбільш доцільного та доречного визначення економічної категорії «вартість підприємства», що зумовлює необхідність у подальших дослідженнях. Також не запропоновано якісну класифікацію вартості підприємства, що є досить необхідним для інвесторів при прийнятті рішень щодо інвестування.

На думку М. Корягіна, під терміном «вартість підприємства» варто розуміти об'єктивну величину, що розраховується на підставі облікової та ринкової інформації у певний час і за якою може бути досягнута угода купівлі-продажу [1, с. 124]. Цей підхід, на наш погляд, є обліковим, оскільки визначення вартості підприємства формується на основі показників бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Н. Якупова розуміє під «вартістю підприємства» рівноважну ціну, яка є всезагальним еквівалентом при переході права власності на підприємство [2, с. 116], а А. Шишкін –

вартість, яка задовольняє потреби власника в довгостроковій перспективі через процес його використання [2, с. 118].

Т. Яковлева виділяє інші характеристики вартості підприємства, які ґрунтуються на тому, що ця вартість є еквівалентом економічної цінності підприємства, тобто розглядається не тільки забезпеченість ресурсами підприємства, але й ефективність їх використання, що є доволі вагомим аспектом [3, с. 118].

О. Г. Мендрул визначає «вартість підприємства», як вартість корпоративних прав засновників підприємства із поправкою на ринкові фактори роботи підприємства [4, с. 44-48].

Підводячи підсумки наявних визначень, на наш погляд, під економічною категорією «вартість підприємства» варто розуміти, вартість, яка була сформована в період функціонування підприємства, з огляду на дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності, з поправкою на економічну ефективність, ділову репутацію та можливість формування позитивних грошових потоків підприємством.

Перейдемо до розробки класифікації вартості підприємства, яка має враховувати всі фундаментальні особливості цієї категорії. На наш погляд, варто здійснювати класифікацію вартості підприємства: відносно напрямку оцінки, відносно методики визначення, відносно цільового спрямування оцінки та відносно подальших перспектив функціонування (табл.).

Таблиця

Класифікація вартості підприємства

Класифікаційна група	Складові класифікаційної групи
1. Відносно напрямку оцінки	- ринкова вартість – найбільш сприятлива вартість за якою може бути укладена угода купівлі-продажу; - інвестиційна вартість – індивідуальна вартість, яка визначена за допомогою додаткових експертних оцінок.
2. Відносно методики визначення	- відновлювальна вартість - вартість, яка розрахована виходячи із витрат на відновлення точної копії підприємства у ринкових умовах; - вартість заміщення – вартість, яка зосереджена на найбільш подібному аналогу підприємства.
3. Відносно цільового спрямування оцінки	- заставна вартість – вартість, яка застосовується при кредитних взаємовідносинах у якості вартості продажу; - страхова вартість – вартість, яка застосовується при страхових взаємовідносинах для страхової оцінки; - оподаткована вартість – вартість, яка розраховується при визначенні бази нарахування та сплати податків.
4. Відносно подальших перспектив функціонування	- вартість діючого підприємства – загальна вартість, яка дозволяє підприємству здійснювати діяльність із повною ефективністю; - ліквідаційна вартість – вартість, яка визначається у разі прийняття рішення відносно закриття підприємства або його реорганізації.

Джерело: запропоновано автором.

Такі класифікаційні ознаки дозволяють виділити вартість підприємства у ході його життєвого циклу з моменту створення до ліквідації.

Отже, на нашу думку, під вартістю підприємства слід розуміти вартість, яка була сформована у період функціонування підприємства, відповідно до даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, з поправкою на економічну ефективність, ділову репутацію та можливість формування позитивних грошових потоків підприємством. Класифікацію вартості підприємства можна за наступними класифікаційними ознаками: відносно напрямку оцінки, відносно методики визначення, відносно цільового спрямування оцінки та відносно подальших перспектив функціонування.

Список використаних джерел: 1. Корягін М. В. Підходи до визначення поняття вартості підприємства та їх розвиток. *Вісник Львівського національного політехнічного університету*. 2012. № 4. С. 121-126. 2. Якупова Н. М. Стоимість підприємства в системі стратегічного управління. *Вестник ОГУ*. 2003. № 6. С. 116-119. 3. Яковлева О. Г. Основні напрямки управління інтелектуальними ресурсами та інтелектуальним капіталом промислового підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2012. № 2. С. 116-119. 4. Мендрул О. Г. Вартість підприємств: бази оцінки. *Державний інформаційний бюлетень про приватизацію*. 2002. № 3. С. 44-48.